

„Principy“ z filosofického hlediska

Nejde nám o principy jen samotné filosofie (ty jsou součástí filosofie), nýbrž o filosofické zkoumání principů vůbec. Filosofii chápeme jako usilovnou soustavnou (systematickou) a kritickou reflexi „posledních principů“ – tedy nikoli jen jejích vlastních principů. Slovo princip samo naznačuje, že jde o to, co je tím prvním, jakoby počátečním nebo základním. Tím je někdy míněno to nejstarší, jindy to nejdůležitější či nejzákladnější apod., ale ani tím vším se nám nemusí dařit opravdu postihnout to, o čem vlastně jde. Masaryk mluvil o „donikání k principům“, což jakoby samo upozorňovalo na to, že nejde o nic, co by nám bylo na blízku, po ruce, co by bylo zřejmé a přehledné, ale spíše o něco, k čemu se nemůžeme dostávat leč s vynaložením značného úsilí, vysoce aktivního pátrání a zkoumání. A to zase vypadá, jako bychom od toho blízkého museli postupovat k vzdálenějšímu až nejvzdálenějšímu, takže k těm principům bychom se pak dostávali až naposled – odtud také podivný výraz „ultima principia“, „poslední principy“. To však by platilo jen v případě, že bychom časově principy řadili až k tomu nejstaršímu, protože nejpůvodnějšímu a tedy nejminulejšímu.

(Písek, 150130-1.)